

УДК 351.88

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД: ДЕФІНІЦІЇ, МЕХАНІЗМИ ТА ОЗНАКИ

Скрябіна Д.С.

аспірантка Класичного приватного університету

I. Вступ

Перебудова економіки України на ринкових засадах супроводжується дедалі більшим залученням країни до існуючої системи світогосподарських зв'язків. Інтегрування економіки України у світове господарство, її участь у різних видах міжнародного підприємництва підвищує роль і значення зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД). Зовнішньоекономічна діяльність підприємства, яка здійснюється шляхом проведення комерційних операцій, є важливим елементом механізму управління зовнішньоекономічними відносинами. Зовнішньоекономічні відносини виявляються у формах обміну матеріальними товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці, результатами виробничо-технічного співробітництва між країнами.

Для підвищення рівня відкритості української економіки державі необхідно створювати більш сприятливі умови для ефективного виходу підприємств на зовнішні ринки, з урахуванням теорії та практики здійснення зовнішньоекономічних операцій, на основі систематизації та узагальнення закономірностей, умов, принципів, процесів здійснення ЗЕД підприємствами, стратегічних і процедурних аспектів ЗЕД. Це дасть змогу органам державної влади приймати оптимальні управлінські рішення і здійснювати прогнози у зовнішньоекономічній сфері, на підґрунті аналізу об'єктивних закономірностей формування зовнішньоекономічних зв'язків з урахуванням певних інтересів суб'єктів господарювання, різних форм міжнародного співробітництва, напрямів реалізації зовнішньоекономічної стратегії й тактики в межах зовнішньоекономічної політики.

Завдяки зовнішньоекономічній діяльності забезпечується покриття потреб країн світового співтовариства у сировині, матеріалах, паливі, енергоносіях, машинах, обладнанні та устаткуванні, товарах широкого вжитку, послугах. Разом з тим ЗЕД є суттєвим джерелом валютних надходжень країни. Роль її посилюється з часу набуття незалежності українською державою, яка намагається зайняти гідне місце в міжнародних економічних інтеграційних процесах.

II. Постановка завдання

Мета статті – узагальнити теоретичні основи державного регулювання ЗЕД та ви-

значити роль механізмів держави у забезпеченні сталого розвитку економіки.

III. Результати

На думку низки вчених, поняття “зовнішньоекономічна діяльність” з'явилося в Україні з початком економічної реформи, одним із центральних напрямів якої була децентралізація зовнішньої торгівлі, надання підприємствам права безпосереднього виходу на зовнішній ринок і стимулювання розвитку ЗЕД на рівні господарських суб'єктів. У результаті проведення економічних реформ у зовнішній сфері сформувалось два поняття: зовнішньоекономічні зв'язки (далі – ЗЕЗ) і зовнішньоекономічна діяльність. На відміну від ЗЕЗ, які являють собою різні форми, засоби й методи зовнішньоекономічних відносин між країнами, ЗЕД висвітлює зовнішньоекономічну діяльність на рівні виробничих структур (фірм, організацій, підприємств, об'єднань тощо). ЗЕД, на думку В. Покровської [6, с. 259], можна визначити як сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних і оперативно-комерційних функцій підприємства, пов'язаних з його виходом на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях.

Окремі вчені розглядають ЗЕД як один з аспектів ЗЕЗ [8, с. 85]. Аналіз наукової літератури підтверджує, що однозначного визначення дефініції “зовнішньоекономічна діяльність” немає. Автори надають свої інтерпретації нормативного визначення залежно від їх власного бачення. Так, О. Гребельник [1, с. 644–645] вважає, що ЗЕД – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце на митній території України та за її межами. Л. Дідківська та Л. Головка [2, с. 151–152] зазначають, що ЗЕД – це розвиток економічних відносин між країнами, що здійснюють зовнішню торгівлю, міграцію капіталів і робочої сили; міжнародні науково-технічні та виробничі зв'язки. Л. Швайка [9, с. 315] відмічає у своїй праці, що ЗЕД – це сукупність відносин суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарювання, побудованих на принципах взаємної вигоди, еквівалентного обміну і дотримання положень міжна-

родного права. На нашу думку, ЗЕД – це самостійна діяльність підприємств держави, яка є складовою господарської діяльності підприємств держави, які здійснюють переміщення товарів, капіталів та робочої сили на міжнародному рівні у взаємозв'язку з господарськими суб'єктами інших країн на принципах взаємної вигоди.

Роль ЗЕД як зовнішнього фактора економічного росту в сучасних умовах постійно зростає, посилюється її вплив на соціально-економічний розвиток не тільки країни, а й кожного господарського суб'єкта. Дефініція “ЗЕД” включає такі види діяльності: зовнішню торгівлю, міжнародне виробниче кооперу-

вання, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародне інвестиційне співробітництво, валютно-фінансові та кредитні операції. Кожен з видів ЗЕД здійснюється в певних формах. Так, формами зовнішньої торгівлі є експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт. Форми виробничої кооперації – спільне виробництво на основі спеціалізації, спільні підприємства двох чи більше іноземних партнерів, підрядна кооперація та ін. [3, с. 32].

На думку Л. Письмаченко [5, с. 74], поняття “ЗЕД” є складною агрегованою економічною категорією, яка складається з окремих елементів і класифікується за типами, формами і видами (рис. 1).

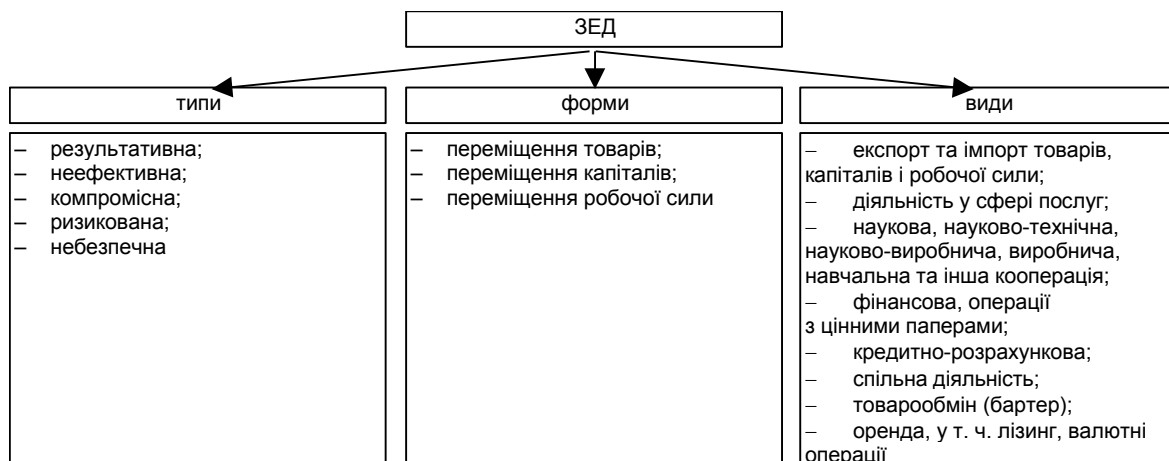

Рис. 1. Класифікаційні ознаки дефініції “ЗЕД”

Матеріальною основою ЗЕД є зовнішньоекономічний комплекс країни, який являє собою сукупність видів економічної діяльності, галузей, підгалузей, об'єднань, підприємств і організацій, що виробляють продукцію на експорт чи використовують імпортовану продукцію та здійснюють інші види і форми ЗЕД. Важливим завданням у розвитку зовнішньоекономічного комплексу країни являється об'єднання виробничих і зовнішньоекономічних видів діяльності в єдину органічну, результативно функціонуючу систему. Умовами успішного розвитку зовнішньоекономічного комплексу на сьогодні є такі:

- зміцнення і нарощування експортного потенціалу;
- активна участь у різних формах міжнародного спільного підприємництва;
- підвищення конкурентоспроможності підприємств і виробничо-господарського комплексу;
- розширення самостійної діяльності підприємств, фірм регіонів країни в здійсненні зовнішньоекономічної діяльності [3].

Серед процесів, які визначають особливості розвитку сучасного світу провідним є процес інтернаціоналізації господарського життя. Його суть полягає в тому, що національні економічні системи можуть ефектив-

но розвиватися лише за умови їх міжнародної взаємодії. Тому нині важко назвати країну, яка б не була суб'єктом міжнародних економічних відносин і не зазнавала впливу зовнішнього (міжнародного) середовища. На жаль, взаємовідносини України зі світогосподарською сферою характеризуються невідповідністю її економіки до високоефективних форм зовнішньоекономічного співробітництва, що є результатом негативного впливу як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників у суспільно-політичній, правовій, фінансово-економічній та науково-технічній сферах [5, с. 8]. Тому особливої уваги потребує вдосконалення державного регулювання ЗЕД за допомогою ефективних механізмів.

Економіка країни, з точки зору функціональної орієнтації, складається з двох секторів: внутрішньої та зовнішньої економіки. Призначення внутрішньої економіки – задоволення потреб споживачів за рахунок внутрішнього виробництва, тоді як зовнішньої – вихід на міжнародні ринки товарів, послуг та факторів виробництва з метою підвищення загальноекономічного добробуту країни. Таким чином, основний критерій виділення цих двох секторів – наявність економічних зв'язків між господарськими одиницями, які ре-

Держава та регіони

презентують різні країни. Виходячи з цього, можна дати визначення зовнішньоекономічних зв'язків як комплексної системи різнобічних форм міжнародного співробітництва держав та їх суб'єктів у різних галузях економіки.

В історичному аспекті зовнішньоекономічні зв'язки є продуктом цивілізації, оскільки виникають з появою держави та еволюціонують водночас з її розвитком. В економічному аспекті зовнішні економічні зв'язки – це операції, пов'язані з обігом товарів, послуг, грошових коштів і капіталу між різними економічними та валютними зонами. Серед основних причин, які стимулюють розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, слід виділити такі: нерівномірність економічного розвитку різних країн світу; відмінності в сировинних ресурсах; відмінності в людських ресурсах; нерівномірність розміщення фінансових ресурсів; характер політичних відносин; різний рівень науково-технічного розвит-

ку; специфіка географічного положення, природних і кліматичних умов.

Таким чином, більшість країн світу, маючи обмежену ресурсну базу і вузький внутрішній ринок, не в змозі виробляти з достатньою ефективністю товари, які необхідні для внутрішніх потреб. Для таких країн зовнішньоекономічні зв'язки є способом отримання необхідних товарів. Країни з великим сировинним потенціалом базують свої економічні системи на основі реалізації експортного потенціалу.

Отже, необхідність існування зовнішньоекономічних зв'язків зумовлюється тим, що різні країни мають різні виробничі умови. Виходячи з цього, країни спеціалізуються на виробництві такої продукції, яка значною мірою дешевша від зарубіжних аналогів, що в кінцевому підсумку приносить прибуток кожній країні-учасниці, задовольняє потреби споживачів у продукції кращої якості. Зовнішньоекономічні зв'язки можна класифікувати за певними ознаками (рис. 2).

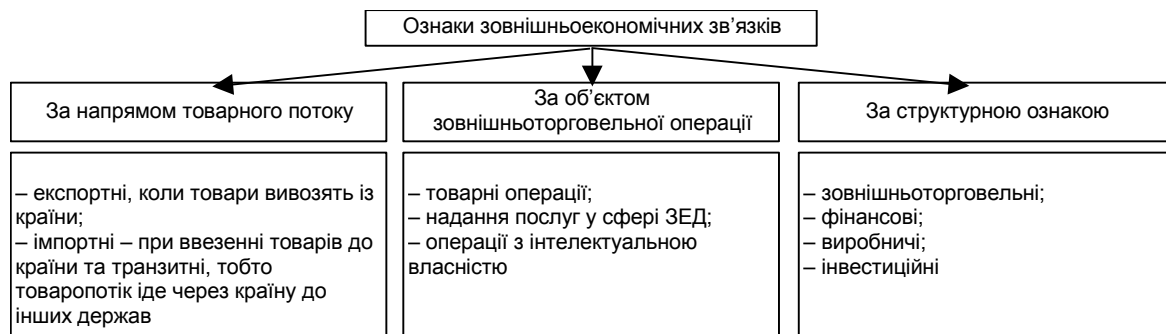

Рис. 2. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків за ознаками

У світі останнім часом у сфері зовнішньоекономічної діяльності зростає питома вага не продажу товарів, а надання різного виду послуг: інжинірингових, страхових, послуг зв'язку, діяльність у сфері інформаційного обміну та транспортного обслуговування, роялті та ліцензійні послуги. Але найбільш прогресивним видом зовнішньоторговельних операцій є торгівля інтелектуальною власністю – франчайзинг, ноу-хау, консалтинг. Серед фінансових операцій у сфері зовнішньоекономічних зв'язків домінують взаємовідносини з міжнародного кредитування, страхування, обслуговування міжнародних платежів, депозитні та інші банківські операції. До виробничих операцій належать взаємовідносини з орендного використання промислового обладнання (лізинг), різного виду кооперація при випуску спільної продукції та спільне підприємство. Досить поширеними на сучасному етапі розвитку зовнішньоекономічної діяльності є відносини у сфері міжнародних інвестицій. При цьому вони існують у найрізноманітніших формах: пряме інвестування, тобто

вкладення капіталу в підприємство та нерухомість, портфельні інвестиції, вкладення капіталу в цінні папери.

Отже, розвиток зовнішньоекономічної діяльності України, орієнтуючись на майбутнє, має забезпечувати найповнішу реалізацію потенціалу нації і через ефективну міжнародну взаємодію в науково-технологічній, торговельній та фінансово-інвестиційній сферах, сприяти становленню конкурентоспроможної економіки.

Роль державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, насамперед, полягає у підтримці національних галузей виробництва, тому що альтернативою відсутності такого регулювання є безмитна торгівля. А в цьому разі при наявності жорсткої конкуренції з боку імпортних товарів підйом і функціонування національного виробництва стає неможливим.

Кожна країна проводить державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, яке залежить від зовнішньоекономічної політики держави, котра регулює економічні відносини з іншими державами, а та-

кож відіграє помітну роль у питанні залучення іноземних інвестицій у національну економіку, насамперед, у виробництво. Оскільки засоби зовнішньоекономічної політики будь-якої держави мають форму самостійних односторонніх актів її уряду, що встановлюють режим зовнішньої торгівлі цієї країни, або форму угод з урядами інших держав, які регулюють торговельні взаємовідносини, то існують два основних правових джерела торговельно-політичних засобів:

- національне законодавство, що встановлює режими експорту та імпорту товарів;
- двосторонні та багатосторонні торговельні угоди уряду однієї держави з урядами інших держав.

Виконуючи завдання обмеження або стимулювання експорту чи імпорту, зовнішньоекономічна політика набуває форм протекціонізму, лібералізації або стимулювання експорту. Протекціонізм, який спрямований на створення конкурентних переваг власним товаровиробникам і утруднення іноземним конкурентам проникнення на внутрішній ринок, здійснюється шляхом підвищення ставок ввізного мита і використанням технічних бар'єрів на шляху руху товарів. Лібералізація, що сприяє проведенню заходів зовнішньоекономічної діяльності, призводить до поступового скорочення різноманітних обмежень у сфері зовнішньої торгівлі. Зміст державного стимулювання експорту полягає в заохоченні експортних галузей виробництва та експортної діяльності окремих підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Із цією метою держава може провадити заходи по дипломатичній підтримці потреб експортних галузей або окремих підприємств, кредитуванню або наданню субсидій чи пільг підприємствам – експортерам, надання спеціальних консультацій. Своєрідним засобом такого стимулювання можна вважати державну підготовку фахівців для потреб зовнішньоекономічної діяльності.

Основним документом, що регламентує зовнішньоекономічну діяльність в Україні, є Закон "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 р. № 959-XII [7], який запровадив правове регулювання видів зовнішньоекономічної діяльності, заклав основи зовнішньоекономічного законодавства України, а також принципи та загальну політику державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законом встановлено, що Україна самостійно формує систему та структуру державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на її території. Цим Законом також визначено принципи

державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а саме:

- суверенітету народу України в здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- свободи зовнішньоекономічного підприємництва;
- юридичної рівності й недискримінації;
- верховенства закону;
- захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів.

Зовнішньоекономічна діяльність України як суверенної держави обов'язково повинна бути впорядкованою та відрегульованою відповідно з існуючими у світовій практиці нормами. Якщо порівнювати Україну з тими державами, що мали достатньо часу на створення й модернізацію своєї зовнішньоекономічної політики еволюційним шляхом, то побачимо, що перед нашою країною постало нелегке завдання побудови зовнішньоекономічної політики разом зі створенням власної системи зовнішньої торгівлі у дуже стислі строки після отримання державного суверенітету [4, с. 149].

Процес ефективного функціонування будь-якої економічної системи залежить від багатьох чинників, але основними є такі: вибір оптимальної моделі господарювання; визначення головних рушійних сил, які стимулюють рух у певному напрямі; відпрацювання механізму реалізації цього вибору. Ці питання вирішуються при формуванні економічної політики держави. Однією з основних складових якої є зовнішньоекономічна політика. Зовнішньоекономічна політика – це сукупність цілеспрямованих державних заходів щодо реалізації економічного потенціалу країни на зовнішньому ринку та задоволення власних потреб за рахунок товарів і послуг іноземного виробника. Оскільки зовнішньоекономічна політика є складовою економічної політики, то від загальної концепції побудови економічної системи залежить напрям руху, етапи формування, механізм функціонування політики держави у сфері міжнародних економічних зв'язків. При цьому реалізуються як економічні цілі, так і політичні, оскільки зовнішньоекономічна політика є частиною зовнішньої політики.

Еволюція розвитку міжнародних економічних відносин – це водночас і еволюція розвитку та вдосконалення системи державного регулювання певного виду взаємовідносин. Оскільки в сукупності міжнародних економічних відносин задіяні і взаємопов'язані інтереси не тільки різних соціальних груп і верств населення, а й різних країн, держава неминує стає одним із ос-

новних суб'єктів регулювання певного виду взаємовідносин.

Централізовано-планова модель господарювання передбачала досить жорстку ієрархічну систему регулювання економікою, тому основним постулатом, на якому базувалась зовнішньоекономічна політика, була монополія держави на проведення будь-яких операцій у сфері міжнародних економічних відносин. Тобто тільки держава могла наділити певні органи правом дієздатності на зовнішньому ринку.

Ринкова модель передбачає зовсім іншу побудову системи господарювання. У цій моделі для суб'єктів господарювання немає принципової різниці, на якому ринку працювати – внутрішньому чи зовнішньому, головне – реалізація економічних інтересів згідно з існуючим правовим полем.

При визначенні зовнішньоекономічної політики як економічної категорії слід акцентувати увагу на двох суттєвих моментах: наступальному і захисному. Ефективність функціонування зовнішньоекономічної політики залежить від реалізації обох функціональних завдань. Неможлива реалізація наступальної функції без чіткого відпрацювання захисної. На наш погляд, це глибоко взаємопов'язані процеси. Наступальна функція спрямована передусім на отримання країною порівняльних і абсолютних переваг у результаті участі у світогосподарських відносинах, тобто на реалізацію економічного потенціалу країни на світовому ринку.

З великого спектра проблем, які розв'язують країни, беручи участь у сфері міжнародних економічних відносин, основною є проблема збереження суверенітету. Йдеться не стільки про політичну незалежність, скільки про економічний суверенітет країни, який означає свободу держави у виборі форм і шляхів збереження та захисту своєї національної економіки від будь-якого втручання з боку іноземних держав, зокрема, їх економічної діяльності, у тому числі й у сфері міжнародного поділу праці.

Захисна функція реалізується з метою формування структури економіки відповідно до національних інтересів і цілей зовнішньоекономічної політики. Основними причинами введення і підтримання захисних заходів є:

- створення системи регулювання імпорту з метою захисту вітчизняного ринку від іноземної конкуренції;
- необхідність захисту певних галузей і підприємств у період становлення нових виробництв, структурної перебудови і подолання кризових явищ. Такий

протекціоністський захист зазвичай носить вибірковий і тимчасовий характер і є результатом компромісу між зацікавленими вітчизняними виробниками, з одного боку, і місцевими імпортерами і споживачами – з іншого, відповідно до рівня їхнього впливу на структури влади, які визначають зовнішньоекономічну політику;

- необхідність захисту за будь-яких обставин певних стратегічних галузей і підприємств, які забезпечують безперервність процесу відтворення (енергетика, транспорт, зв'язок та ін.) або обороноздатність країни. Через міжнародні домовленості такий державний контроль покриває також оборот продукції та технологій подвійного призначення;
- необхідність мати резерв торговельно-політичних поступок в обмін на аналогічні поступки країн-партнерів, важливих для вітчизняного експорту. Потреба в цьому є особливо нагальною при членстві у Світовій організації торгівлі (далі – СОТ) та приєднанні до її правової системи, основу якої становить Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), і проведенні періодичних раундів переговорів про лібералізацію умов торгівлі. Тому імпортерний режим більшості країн світу диктується, як правило, розумним протекціонізмом. Цей самий резерв використовується також і у внутрішній політиці з метою залучення ділових кіл, які зацікавлені в протекціонізмі, як союзників партій і рухів, що знаходяться при владі;
- сучасний протекціонізм здебільшого є інструментом проведення вибіркової структурної політики, ніж джерелом поповнення державного бюджету, хоча безперечно ці фіскальні заходи відіграють значну роль у країнах, які розвиваються;
- необхідна реалізація цієї функції при розв'язанні проблеми екстерналізації, тобто перекладання на інші національні господарські системи своїх проблем, витрат, складнощів. Це проявляється в тому, що економічно розвинуті країни екстерналізують свої витрати шляхом розширення зовнішньоекономічної сфери, імпорту дешевої сировини і палива, експорту готової продукції та капіталу, перенесення екологічно забруднених виробництв на територію інших країн, переважно тих, які знаходяться на світогосподарській периферії.

Державне регулювання ЗЕД здійснюється органами влади на основі сформованої єдиної зовнішньоекономічної політики, яка має основні складові (рис. 3).

Зовнішньоекономічна політика держави	Зовнішньоторговельна політика – це державна політика, яка впливає на зовнішню торгівлю через податки, субсидії, прями обмеження експортних та імпорتنних операцій
	Валютна політика – це сукупність дій держави з метою підтримання економічної стабільності та створення основних засад розвитку міжнародних економічних відносин за рахунок впливу на валютний курс і на валютні відносини
	Політика у сфері залучення іноземних інвестицій – це комплекс заходів держави для залучення й використання іноземних інвестицій і території країни та регулювання вивозу інвестиції за кордон
	Митно-тарифна політика – комплексна система заходів, спрямованих на забезпечення економічного суверенітету країни, охорони державних кордонів, реалізації зовнішньоекономічної стратегії через сферу митних відносин

Рис. 3 Складові зовнішньоекономічної політики держави

Об'єктом регулювання зовнішньоторговельної політики є товаропотоки між країнами. Залежно від спрямованості товаропотоків розрізняють експортну та імпорتنу політику держави. Експортна політика держави спрямована на реалізацію на зовнішніх ринках товарів, стосовно яких країна має порівняльні переваги, стимулювання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, підвищення серійності (масштабності) вітчизняного виробництва конкурентоспроможної продукції з метою розширення її вивозу на зовнішні ринки, тобто експортна політика спрямована на реалізацію економічного потенціалу країни на зовнішніх ринках. При цьому під експортним потенціалом розуміють певний обсяг товарів та послуг, які національна економіка в змозі виробити й реалізувати за межами своїх кордонів без збитків для себе і з максимальним прибутком. Вибираючи експортноорієнтовану модель економічного розвитку, країна використовує зовнішні світові ринки як додатковий фактор економічного зростання.

Імпорتنна політика, як правило, спрямована на регулювання імпорту з метою захисту вітчизняного ринку від іноземної конкуренції та задоволення власних потреб за рахунок товарів іноземного виробництва. Основними напрямками імпорتنної політики є: обґрунтована політика імпортозаміщення та відповідні протекційні заходи стосовно товарів іноземного виробництва. При цьому основними інструментами регулювання імпорту є досить жорстка митно-тарифна система та застосування нетарифних бар'єрів.

Основними складовими валютної політики є дисконтна та девізна політика держави. Під дисконтною політикою розуміють систему економічних та організаційних заходів, які використовуються при застосуванні дисконтної ставки (відсотка) при регулюванні інвестицій і збалансуванні платіжних зобов'язань. Ця політика орієнтована передусім на коригування валютного курсу з метою регулювання грошового потоку, динаміки і рівня цін, обсягу грошової маси та міграцію короткотермінових активів.

Основою механізму девізної політики є застосування валютної інтервенції та валю-

тних обмежень на покупку та продаж валюти з метою збереження стабільності валютного курсу. Валютна інтервенція – це цільова операція Національного банку України з купівлі-продажу іноземної валюти для обмеження динаміки курсу національної валюти певними рамками його підвищення або зниження. Валютні обмеження є системою економічних, правових, організаційних засобів, що регламентують операції з національною й іноземною валютою, золотом.

Політика у сфері стимулювання іноземних інвестицій передбачає реалізацію таких цілей:

- створення конкурентного середовища;
- привнесення в країну передової технології та досвіду ринкового господарювання;
- додатковий інвестиційний капітал;
- розширення масштабів вітчизняного накопичення за рахунок зовнішніх джерел фінансування;
- збільшення національного виробництва за рахунок іноземних вкладень;
- збільшення зайнятості населення і скорочення рівня безробіття;
- сприяння структурній перебудові економіки;
- створення передумов для поєднання вітчизняного та іноземного капіталів.

Митні відносини є однією зі складових сукупності всіх ринкових відносин, тому цілі митно-тарифної політики є похідними від загальноекономічних цілей і визначаються пріоритетами останніх. Основними цілями цієї політики є:

- забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю і регулювання товарообміну на митній території України;
- участь у реалізації торговельно-політичних завдань щодо захисту внутрішнього ринку;
- стимулювання розвитку національної економіки;
- сприяння проведенню структурної перебудови та інших завдань економічної політики України.

За допомогою митно-тарифних регуляторів держава коригує товаропотік і геогра-

фічну структуру експорту та імпорту з урахуванням довготермінових цілей розвитку країни, забезпечення макроекономічної стабільності, підтримання платіжного балансу, стабільного курсу національної валюти, але основними завданнями митно-тарифної політики є: створення оптимальних умов для конкуренції між національними й іноземними виробниками; забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю та регулювання товарообміну на митній території; участь у реалізації торговельно-політичних завдань щодо захисту ринку України; стимулювання розвитку економіки; сприяння здійсненню структурної перебудови і реалізації інших завдань економічної політики; забезпечення належного рівня надходжень до Державного бюджету країни.

IV. Висновки

Отже, з урахуванням теорій державного регулювання ЗЕД, проблем і особливостей розвитку української економіки та ключових світогосподарських тенденцій стратегічними цілями державної зовнішньоекономічної політики, яка є підґрунтям для дієвості механізмів держави та сталого розвитку економіки, мають стати: визначення та неухильне дотримання поступальних кроків України до реальної інтеграції в світове господарство шляхом забезпечення конкурентоспроможності провідним вітчизняним галузям і господарюючим суб'єктам; ефективна участь України в міжнародній спеціалізації та світовому поділі праці з урахуванням внутрішньої структурної модернізації з орієнтацією на доступні високотехнологічні сегменти світового ринку; взаємовигідна співпраця з міжнародними фінансовими й економічними організаціями; формування прогресивної інституціональної інфраструктури для забезпечення швидкої адаптації України до міжнародних уніфікованих норм господарського, торговельного, митного, податкового й інших видів права у відповідних сегментах світового ринку; забезпечення належного рівня економічної безпеки з дієвими механізмами захисту від несприятливих змін міжнародної кон'єктури та фінансових криз.

Розвиток зовнішньоекономічних процесів буде ефективним при наявності дієвих механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; ефективної системи державного контролю за зовнішньоекономічними операціями та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності; дієвої системи антикорупційних і правоохоронних заходів відносно до учасників у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності / О.П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
2. Дідківська Л.І. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / Л.І. Дідківська, Л.С. Головка. – К. : Знання, 2006. – 213 с.
3. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Г.М. Дроздова. – К. : ЦНЛ, 2002. – 172 с.
4. Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. І.І. Дахна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 360 с.
5. Письмаченко Л.М. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю в Україні: регулювання та контроль : [монографія] / Л.М. Письмаченко. – Донецьк : ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2008. – 366 с.
6. Покровская В.В. Международные коммерческие операции и их регламентация / В.В. Покровская. – М. : ИНФРА, 1996. – 336 с.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон УРСР від 16.04.1991 р. № 959-XII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 29. – Ст. 377. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=95912&test=xYpUK4LxOzfkQ>.
8. Рубинская Э.Т. Управление внешнеэкономической деятельностью / Э.Т. Рубинская. – М. : Контур, 1998. – 448 с.
9. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / Л.А. Швайка. – К. : Знання, 2006. – 435 с.

Скрябіна Д.С. Теоретичні основи державного регулювання ЗЕД: дефініції, механізми та ознаки

Анотація. У статті розглянуто теоретичні основи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також визначено роль механізмів та політики держави в регулюванні ЗЕД та їх вплив на розвиток економіки країни.

Ключові слова: державне регулювання, зовнішньоекономічна політика держави, ЗЕД, дефініції, ознаки, механізми держави.

Скрябина Д.С. Теоретические основы государственного регулирования ВЭД: дефиниции, механизмы и признаки

Аннотация. *В статье рассмотрены теоретические основы государственного регулирования внешнеэкономической деятельности, а также определена роль механизмов и политики государства в регулировании ВЭД и их влияние на развитие экономики страны.*

Ключевые слова: *государственное регулирование, внешнеэкономическая политика государства, ВЭД, дефиниции, признаки, механизмы государства.*

Skriabina D. The Theoretical Grounds of Public Foreign Economic Activities Regulation: Definitions, Mechanisms and Token

Annotation. *The theoretical grounds of public foreign economic activities regulation are considered in the article. The role of mechanisms and the public regulation policy of foreign economic activities and their influence on the national economy development is defined.*

Key words: *public regulation, foreign economic policy of the state, foreign economic activities, definitions, token, state mechanisms.*